

A szerk.

KENTAUROK

2019-12-18 | AJÁNLÓ

Tizenötödik alkalommal ajándékozott meg Liget-szerzőket **Varga Zoltán Zsolt**.

Kentaur című kisplasztikáját ezúttal **BÍRÓ JUDIT** és **LIPTÁK ILDIKÓ** kapta.

A megajándékozott szerzők az alábbi szövegeket olvasták fel:

Bíró Judit

1976 nyarán a még épülőfélben lévő kelenföldi lakótelep általános iskolájának Zalka Máté úttörőcsapata Kiváló Úttörő kitüntetésben részesített. Nem ideológiai okokból, pusztán szépírássom és rajzkészségem miatt: én voltam ugyanis a csapatnaplós.

A kitüntetés traumatizált.

Nem ideológiai okok miatt. A fiú, akibe titokban szerelmes voltam, és akinek a tekintetét próbáltam elkapni, amikor a nevem elhangzott, közömbösen, meglehetősen dühödten egykedvűen álldogált tovább, rám se hederített, nemhogy büszkén követte volna tekintetével a vonulásomat az emelvény felé a tornaterem nyikorgó padlóján. (Ma már tudom, hogy a fiú, nevében „ssy”-nal, egy '45 utáni kisnyilas hagyományokat ápoló családból jött. Miért is érezte volna magáénak a szocialista rituálét?! Meg, sajnos, engem sem érzett a magáénak.)

Hát ezért traumatizálódtam – s attól kezdve csak egy cél vezérelt: ne tüntessenek ki, és ne tűnjek ki soha többet.

Célomat tökéletesen el is értem – egész mostanáig.

De ez nem is kitüntetés. Nem is díj. Ahogy hallottam, egyenesen nem-díj.

De ha díj lenne, ha kitüntetés lenne is – most már akkor sem traumatizálna.

+

Évtizedek óta szociológiai jellegű tárgyakat oktatok, s az utóbbi években szilárd meggyőződésemmé vált, hogy nincs olyan társadalomtudományi tézis, ami többet mondana az emberről, mint egy szépirodalmi szöveg.

A szépirodalom. A Szép irodalma.

A „Levelek az ember esztétikai neveléséről” címmel elérhető leveleiben Schiller erről mindent elmond. Elgondolkodtató, ahogyan Rudolf Steiner értelmezi a schilleri mondandót – gyaníthatóan (s némileg meglepően) azért, hogy a „mindannyiunkban lévő láthatatlan ember” víziójához intellektuális támasztékot találjon.

Steiner szerint Schiller két tudatállapotot különböztet meg az ember fizikai világhoz való viszonya szerint. Az egyik tudatállapotban az ember átadja magát a benne lejátszódó fizikai hatásoknak – s így a természet kényszere alá kerül: érzékek és ösztönök irányítják. A másik tudatállapotban az értelem logikus törvényszerűsége alá helyezi magát, s így a szellemi szükségszerűség tölti ki életét.

A természeti világ kényszere és az értelem szükségszerűsége között azonban Schiller bemutat egy közbülső tudatállapotot – az esztétikai tudatállapotot, amelyben az ember a Szépséget megjelenítő műveket át tudja élni, és ilyeneket létre tud hozni. Az esztétikai tudatállapotban cselekvő embert ugyanúgy a vágy élvezete hajtja, de a vágyai „megnemesítettek”: a Jó tetszik neki, a Rossz nem...

Az esztétikai tudatállapotban tud megszületni az Ember igazi mivoltja – szól Schiller reménykeltő tézise.

+

Köszönöm. Óriási megtiszteltetés.

Óriási örömet okoz. Most éppen mindhárom tudatállapotomban a boldogságtól lebegek – szó sincs traumáról.

Sőt: látom, ahogy a most 11 hónapos Leó nevű unokám mintegy 35 év múlva fizikai Nobel-díjat kap (mert mi mást kaphatna ilyen névvel?!), és én ott ülök a stockholmi Koncertterem első sorában, a kereskesszékemben, s lelkesen csápolok, miközben Leó kezét fog a királlyal, és nagyon vigyázok, nehogy kicsússzon a kezemből a tíz évvel korábban kapott irodalmi Nobel-díjam...

Ezt a szabad, felszabadított képzeletet a Ligetnek köszönhetem.

Köszönöm Liget! Köszönöm Varga Zoltán Zsolt!

Lipták Ildikó

A díjak már az átadásuk előtt is léteznek. Várják, hogy gazdára találjanak, és aggódva figyelik, hogy mihez kezdenek majd velük. Ők úgy tudják, azért születnek, mert az emberek belőlük merítenek erőt és bátorságot.

De a díjakról tudjuk, hogy legalább annyira szól azokról, akik adják, mint azokról, akik kapják. Hogy kéz a kézben járnak az örömmel és a büszkeséggel, ám a nyomukban mindig ott settenkedik a szorongás.

Mert más is kaphatta volna.

Mert felelősséggel járnak.

Mert akarva-akaratlan elvárásokat fogalmazznak meg.

Az igazán jó díjak személyre szólnak, és legtöbbször szépek.

Ha jól bánunk velük, állítólag nem okoznak bajt.

De vajon hogyan kell gondjukat viselni?